

PISM

POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
THE POLISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

NR 80/2025, 27 LISTOPADA 2025 © PISM

KOMENTARZ

Rosja przyjęła strategię polityki narodowościowej do 2036 r.

Anna Maria Dyner

Dokument zatwierdzony przez Władimira Putina 25 listopada br. określa priorytety państwa rosyjskiego w kształtowaniu polityki narodowościowej i budowaniu wieloetnicznej tożsamości również na okupowanych terenach Ukrainy, które Rosja uznaje za część swojego terytorium. Jednocześnie autorzy strategii jako jedno z najważniejszych zagrożeń dla bezpieczeństwa Rosji wskazali rusofobię oraz aktywności wymierzone przeciw rosyjskiej historii i językowi, co oznacza, że Rosja będzie zaostrzała swoją politykę wobec państw, które w jej ocenie prowadzą takie działania.

Jakie są najważniejsze zmiany w stosunku do poprzedniej strategii?

Strategia polityki narodowościowej jest kluczowym dokumentem publikowanym od 1996 r. i wskazującym działania, jakie państwo rosyjskie będzie podejmowało w tej sferze. Jest to też ważne uzupełnienie innych dokumentów strategicznych, takich jak np. [strategia bezpieczeństwa narodowego](#), i stanowi odpowiedź na wyzwania identyfikowane w tym obszarze przez rosyjskie władze. Dlatego obecna wersja dokumentu znacząco różni się od strategii przyjętej w grudniu 2012 r. na lata 2013–2025. Autorzy jako priorytety wskazali obecnie konieczność budowy jedności narodowej w obliczu zagrożeń zewnętrznych, pośród których szczególnie podkreślili rusofobię (zrównując ją m.in. z neonazizmem) oraz próby „destabilizacji narodowościowej” dokonywane przez adwersarzy Rosji. W dokumencie szczególną uwagę zwrócono także na konieczność asymilacji mieszkańców czterech obwodów Ukrainy nielegalnie anektowanych przez Rosję w wyniku [pseudoreferendów](#) we wrześniu 2022 r. oraz tych osób, które w rezultacie działań zbrojnych znalazły się na rosyjskim terytorium. W nowej wersji dokumentu

pojawily się także zapisy jasno wskazujące na konieczność „obrony” Rosjan mieszkających za granicą oraz rosyjskiego języka i historii, co jest sygnałem dla państw sąsiednich, że Rosja będzie zwracała uwagę na ich politykę w tym zakresie.

Jaki jest kontekst publikacji dokumentu?

Dokument został przygotowany w warunkach trwającej niemal cztery lata wojny z Ukrainą i okupacji jej wschodnich terenów. Za te wydarzenia autorzy strategii odpowiedzialnością obarczyli „neonazistowskie ukraińskie kierownictwo”, które zmusiło Rosję do „przywrócenia jedności historycznych terytoriów państwa rosyjskiego”. Publikacja strategii wpisała się także w trwające [negocjacje o zakończeniu](#) wojny na Ukrainie, co jest kolejnym potwierdzeniem, że jednym z celów Rosji jest uzyskanie międzynarodowego uznania jej suwerenności nad terytoriami nielegalnie przez nią anektowanymi. Można także wywnioskować, że – niezależnie od ostatecznego kształtu porozumienia z Ukrainą – Rosja utrzyma wobec niej żądania dotyczące m.in. szczególnego statusu języka rosyjskiego i Rosyjskiej Cerkwi Prawosławnej. Strategia wyraźnie podkreśla ponadto znaczenie kwestii narodowościowych i tożsamościowych dla zagwarantowania

KOMENTARZ PISM

bezpieczeństwa Rosji, akcentując konieczność „nasilenia” patriotycznej edukacji obywateli. Zdaniem autorów dokumentu jest to szczególnie ważne w obliczu podejmowanych z zewnątrz prób destabilizacji państwa.

Co strategia oznacza dla rozwoju sytuacji wewnętrznej Rosji?

W strategii po raz pierwszy wprowadzone zostały kryteria ilościowe dla przyjętych w niej celów. Jej autorzy założyli m.in., że do 2036 r. poziom „ogólnorosyjskiej tożsamości obywatelskiej” osiągnie 95%, a odsetek obywateli Rosji zadowolonych z zabezpieczenia swoich potrzeb „narodowo-kulturowych” wyniesie 80%. W dokumencie zapisano także, że co najmniej 2560 osób zamieszkujących anektowane cztery obwody Donbasu weźmie w tym czasie udział we „wszechrosyjskich wydarzeniach”. Za osiągnięcie tych celów będą odpowiadały zarówno władze centralne, m.in. poprzez wnoszenie stosownych zmian prawnych i zagwarantowanie odpowiednich środków na konieczne działania, jak i podmioty Federacji, które zobowiązane zostały m.in. do przyjęcia regionalnych dokumentów planistycznych w tej dziedzinie. Osiągnięcie zakładanych wskaźników oznaczać będzie zatem dalsze zwiększanie skali i intensywności działań aparatu państwowego w kierunku militaryzacji rosyjskiego społeczeństwa. Będą one prowadzone m.in. przez szkoły aktywnie budujące tożsamość narodową i szeroką sieć instytucji związanych z państwem, a także poprzez organizację szeregu wydarzeń i aktywności w internecie i mediach. Jednocześnie w dokumencie bardzo niewiele uwagi poświęcono na rozwiązywanie problemów związanych z potrzebami zamieszkujących Rosję mniejszości etnicznych i migrantów zarobkowych, co wskazuje, że

władze nie potrafią adekwatnie reagować na wewnętrzne problemy narodowościowe.

Co publikacja dokumentu oznacza dla europejskiego bezpieczeństwa?

Obecny kształt strategii potwierdza coraz większe znaczenie polityki narodowościowej dla władz Rosji. Jest to odzwierciedleniem zmian, które zaszły w ostatnich latach, w tym nasilonej propagandy patriotycznej i militarystycznej zbudowanej na koncepcji konfrontacji Rosji z „agresywnymi” i „rusofobicznymi” państwami zachodnimi. Treść dokumentu nie pozostawia wątpliwości, że dla rosyjskich władz ideologia „rosyjskiego świata” (*русский мир*) pozostanie jednym z podstawowych filarów jej polityki zagranicznej, wykorzystywanym nie tylko retorycznie, lecz także jako uzasadnienie praktycznych działań wobec innych państw. Może to podważać bezpieczeństwo krajów zamieszkiwanych przez rosyjskojęzyczne mniejszości, takich jak Mołdawia, państwa Azji Centralnej czy Kaukazu Południowego. Wykorzystując strategię, Rosja będzie starała się ingerować w ich politykę wewnętrzną, zwłaszcza w kwestiach językowych i społecznych, tworząc pozory legalności swoich działań. Treść strategii wskazuje także, że należy oczekiwać nasilenia konfrontacyjnych działań wobec takich państw jak Polska, Finlandia, Estonia, Litwa i Łotwa, które w ocenie władz Rosji prowadzą rusofobiczną politykę wymierzoną m.in. w język rosyjski i historię wielkiej wojny ojczyźnianej. Tym samym można się spodziewać dalszej intensyfikacji wojny informacyjnej przeciwko tym krajom, a także prób wykorzystania rzekomej dyskryminacji mniejszości rosyjskiej w państwach bałtyckich do destabilizacji sytuacji na ich terytoriach, włącznie z groźbą interwencji zbrojnej.